

УДК 630.1:351.778(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.202.72-77>**Дяченко М.І.**кандидат сільськогосподарських наук
Уманський національний університет**Diachenko Mikola**

PhD in Agricultural Sc.

Uman National University

<https://orcid.org/0000-0003-4997-5020>**Жмуденко В.О.**кандидат економічних наук
Уманський національний університет**Zhmudenko Viktoriia**

PhD in Economic Sc.

Uman National University

<https://orcid.org/0000-0002-6756-8288>

УПРАВЛІНСЬКІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ЛІСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

У статті розглянуто ключові наслідки війни для відновлення лісового сектору України та шляхи їх мінімізації і подальшого відновлення українських лісів на основі реформування лісового господарства і створення єдиного ДП «Ліси України». Відмічено, що дане підприємство сконцентровує свою діяльність на плануванні, координації та контролі якості робіт. Встановлено, що важливим елементом реформування є цифровізація галузі, щоб саме система управління державними лісами була повністю діджиталізованою. На сьогоднішній день однією з важливих тем є впровадження регламентів Європейського Союзу (зокрема EUDR) у рамках процесу євроінтеграції. Особливий акцент робиться на реалізації положень Регламенту ЄС щодо боротьби з знелісненням (EUDR), посиленні кліматичної стійкості лісових екосистем та узгодженні лісового законодавства з європейськими стандартами. Зазначено, що управлінська модель, яка формується в ході реформування лісового сектору, повністю відповідає практикам країн Балтії, Польщі та інших європейських держав. Вказано, що основна увага в статті зосереджена на вдосконаленні методів управління лісовими об'єктами в зоні відчуження та лісах пошкоджених внаслідок бойових дій. Підкреслюється, що в умовах надзвичайно складної ситуації питання відновлення лісових ресурсів залишається одним із пріоритетних для гарантування екологічної безпеки, забезпечення сталого розвитку регіонів та підготовки до повоєнної відбудови країни. Зазначається, що ефективне функціонування підприємств лісової галузі потребує удосконалення системи управління, оскільки сучасні виклики вимагають не лише нарощування виробничих потужностей, а й впровадження стійких, екологічно доцільних управлінських стратегій. На нашу думку, це стане важливим чинником сталого економічного та екологічного розвитку України. Крім того, наголошується на необхідності розвитку малого і середнього бізнесу в сфері лісокористування, просуванні конкурентоспроможної продукції на світові ринки, забезпеченні фінансової стабільності лісової галузі та створенні сприятливих умов для розвитку деревообробної промисловості.

Ключові слова: лісова галузь, лісогосподарська діяльність, системи управління, ефективність управління, ринкові відносини.

MANAGERIAL CHALLENGES AND STRATEGIC REFORM DIRECTIONS OF UKRAINE'S FORESTRY SECTOR UNDER WARTIME CONDITIONS

The article examines the key consequences of the war for the restoration of Ukraine's forestry sector, as well as strategies for mitigating these impacts and restoring Ukrainian forests through forest management reform and the establishment of the unified state enterprise "Forests of Ukraine." It is noted that this enterprise focuses its activities on planning, coordination, and quality control of forestry operations. It is established that a critical element of the reform is the digitalization of the sector, aiming to fully digitalize the state forest management system.

Currently, one of the key topics is the implementation of European Union regulations (particularly the EUDR) within the framework of European integration. Special emphasis is placed on the application of the EU Regulation on deforestation-free products (EUDR), strengthening the climate resilience of forest ecosystems, and aligning forest

legislation with European standards. It is stated that the management model being developed during the reform of the forestry sector is fully aligned with the practices of the Baltic countries, Poland, and other European nations.

The article focuses in particular on improving forest management methods in the exclusion zone and forests damaged by hostilities. It is emphasized that under extremely challenging circumstances, the restoration of forest resources remains a top priority for ensuring environmental safety, achieving sustainable regional development, and preparing for the country's post-war recovery. It is highlighted that the effective operation of forestry enterprises requires the improvement of management systems, as current challenges demand not only increased production capacity but also the adoption of sustainable and environmentally sound management strategies. In our view, this will play a key role in supporting Ukraine's sustainable economic and environmental development.

Furthermore, the article underscores the importance of developing small and medium-sized businesses in the forestry sector, promoting competitive products in global markets, ensuring the financial stability of the forestry industry, and creating favorable conditions for the development of the wood processing sector.

Keywords: forestry sector, forestry activities, management systems, management efficiency, market relations.

JEL classification: O13, Q23.

Постановка проблеми. Розвиток ринкових відносин у вітчизняній економіці зумовив необхідність вдосконалення методів управління діяльності підприємств, а отже, організації та планування як однієї з головних функцій управління. Варто зазначити, що в останні роки Україна впевнено просувається шляхом реформування у всіх основних сферах діяльності підприємств. Процес реформування економіки України передбачає і швидке удосконалення у веденні лісового господарства. Цього неможливо досягти без системного реформування лісової галузі. Очевидною є потреба у реформуванні лісового господарства, яка відповідала б реальним соціально-економічним потребам країни та гарантувала високий рівень екологічної безпеки у сфері лісокористування. Початком таких змін має стати оновлення чинного законодавства. У першу чергу йдеться про всебічний перегляд нормативно-правових актів, що регулюють функціонування лісової галузі, а також податкового законодавства — зокрема, в частині усунення проблеми подвійного оподаткування лісогосподарських підприємств. Така практика значно обмежує можливості для інвестування в розвиток підприємств та модернізацію їхньої матеріально-технічної бази. До основних нормативно-правових документів, які регламентують діяльність у сфері лісового господарства, належать: Лісовий кодекс України, Земельний кодекс України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, а також закони України «Про природно-заповідний фонд» та «Про основні засади державної екологічної політики України на період до 2030 року». Надзвичайно важливий був прийнятий закон про заборону вивозу закордон круглого лісу, який би мав посприяти розвитку деревообробної галузі, але він на жаль не спрацював. За словами Петра Лакиди, голови Громадської ради з питань лісових ресурсів України, у Верховній Раді досі перебуває на розгляді законопроект «Про ринок деревини». Одним із ключових нормативно-правових документів у сфері є Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1777, яким затверджено «Державну стратегію управління лісами України до 2035 року». Основною метою цієї Стратегії є запровадження ефективного управління лісовим фондом на засадах сталого лісокористування, забезпечення фінансової стабільності галузі та створення умов для активного

розвитку деревообробної промисловості й суміжних секторів економіки [1]. У зв'язку з цим працівникам лісгосподарських підприємств доведеться докладати значних зусиль для модернізації виробничих процесів, формування ефективної маркетингової стратегії, пошуку нових ринків збуту та партнерів, а також укладення вигідних контрактів на реалізацію готової продукції. При цьому діяльність лісгосподарських підприємств відбувається в умовах воєнної агресії, що вимагає врахування положень державної лісової політики як у період війни, так і в повоєнний час.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Війна розв'язана росією проти України в значній мірі вплинула на розвиток лісгосподарського виробництва економіки України та всього світу.

Чимало українських і зарубіжних науковців, політиків, підприємців та журналістів докладають зусиль у сфері лісового господарства України, прагнучи сприяти впровадженню принципів належного врядування відповідно до провідних міжнародних стандартів, зміцненню конкурентоспроможності країни на європейському ринку та її поступовому наближенню до членства в Європейському Союзі. Великий попит на деревину закладають умови для появи корупційних ризиків, незаконній вирубці лісу, корупцією в лісовій галузі тощо. Все це вимагає вживати дієвих заходів для поліпшення управління лісовим господарством.

Комплексні дослідження щодо розвитку лісової галузі в умовах воєнного стану здійснюються широкою мережею наукових установ і підприємств, зокрема об'єднанням «Ліси України», а також науково-дослідними інститутами управління лісовим господарством та агроеліорацією імені Г.М. Висоцького та Українським науково-дослідним інститутом гірського садівництва імені П.С. Пастернака; цілий ряд науково-дослідних станцій та багато інших науково-дослідних установ. Науково-дослідними інститутами передбачається розробка нових галузевих нормативних документів направлених на вдосконалення ведення лісгосподарської діяльності підприємствами, які входять в ДП «Ліси України». Вагомий внесок у раціональне використання та модернізацію лісових ресурсів здійснюють науковці Уманського національного університету, зокрема факультету лісового та садово-паркового господарства. Їхні наукові напрацювання спрямовані на

підвищення ефективності догляду за лісами та оптимізацію лісгосподарської діяльності. Університет володіє унікальною навчально-науковою базою, до складу якої входить понад 400 гектарів лісових угідь.

Фахівцями в галузі лісоводства та лісознавства є Краснов В.П., Василюшина Р.Д., Голубчак О.І., Мишкова В.Л., Калущкий І.Ф., Сищук М.М., Пастернак В.П., Ткач В.П., Юхновський В.Ю. та багато інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри всебічні наукові дослідження в галузі лісівництва, залишається чимало актуальних питань, що потребують глибшого вивчення. Це, зокрема, зазначено у новій Антикорупційній стратегії та Державній антикорупційній програмі на 2026–2030 роки. Серед ключових проблем:

- наявність формального підходу до процесів у лісовому господарстві, що сприяє виникненню корупційних ризиків;
- обмеження проведення доглядів і перевірок у зв'язку з воєнним станом;
- необхідність відновлення державного лісового кадастру та системного обліку лісів;
- усунення прогалин у чинному законодавстві;
- посилення відповідальності органів державної влади та впровадження ефективних механізмів громадського контролю у сфері лісового господарства.

Метою статті є вивчення сучасного стану ведення лісового господарства на основі новоствореного Державного лісгосподарського підприємства «Ліси України», наслідки ведення лісгосподарської діяльності в умовах воєнного стану та розгляд перспектив з питань провадження сталих практик управління лісами для подальшої євроінтеграції України.

Методика дослідження. Під час дослідження застосовано комплекс сучасних загальнонаукових і спеціалізованих методів, які дозволили всебічно і об'єктивно проаналізувати проблеми відновлення лісового сектору України в умовах війни. Зокрема, застосовано: метод аналізу та синтезу – для узагальнення наукових підходів до реформування системи управління в лісовому господарстві, а також вивчення досвіду країн ЄС щодо сталого лісокористування; системний підхід – для розгляду лісового сектору як цілісної соціально-економічної системи, яка функціонує під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників, включаючи військові загрози; порівняльний аналіз – для зіставлення управлінських моделей у лісовому секторі України та країн Балтії, Польщі, Словаччини з метою адаптації ефективних практик; монографічний метод – при вивченні теоретичних засад і напрацювань провідних українських і зарубіжних дослідників; графічний метод – для візуалізації структурних змін у системі управління та динаміки лісових ресурсів.

Дослідження ґрунтується на офіційній статистиці Державного агентства лісових ресурсів України, даних звітів міжнародних організацій (FAO, UNECE, WWF), нормативно-правових документах та сучасних наукових публікаціях з теми.

Виклад основних результатів дослідження.

Війна, розпочата Росією проти України, суттєво негативно вплинула на лісову галузь країни. Внаслідок військових дій Україна продовжує втрачати лісові масиви. За оцінками керівника головного агентства Юрія Болоховця, відновлення цих лісів потребуватиме не одного десятиліття. Наразі, за його даними, під контролем окупаційних сил і в зоні бойових дій перебуває понад 500 тисяч гектарів лісів. Він підкреслив, що нищення природних лісів є злочином. Водночас уже розпочато процес відновлення лісових насаджень, особливо у південних регіонах України. Зокрема, на Одещині та Миколаївщині було посаджено понад 3,5 тисячі гектарів нового лісу. Як зазначає Юрій Болоховець, за останній рік вдалося посадити більше лісу, ніж за попередні десять років. Загалом, площа лісів України нині становить щонайменше 16% території держави, або близько 10 мільйонів гектарів. Для порівняння слід відмітити, що в країнах Європи цей показник значно вищий. Так, у сусідній Польщі ліси займають майже 30% площі країни. А в таких країнах як Швеція та Фінляндія під лісами зайнято 60% та 64% площі відповідно. Лісистість території України становить 15,9%, тоді як у Франції 70% її території вкрита лісами [2].

Розподіл загальної площі земель лісового фонду України показано на рис. 1.

Щодо рівня інвестицій і фінансування лісовідновлення, у країнах Європейського Союзу він суттєво перевищує відповідний показник України. Зокрема, в ЄС інвестиції становлять близько 24 доларів на гектар, тоді як в Україні — лише 0,3 долара на гектар [3].

В нинішніх умовах Україна намагається рухатися шляхом реформ в усіх ключових аспектах життя. Це стосується і лісового господарства. Вимогою сьогодення заключаються в тому, щоб якнайшвидше удосконалити та адаптувати ведення лісового господарства до умов військового часу, а це не можливо зробити без системного реформування лісової галузі.

Для підвищення ефективності управління лісовою галуззю в Україні ще у 2021 році була затверджена Державна стратегія управління лісами, яка передбачає як вдосконалення системи управління існуючим лісовим фондом, так і збільшення лісових площ країни. Кабінет Міністрів України ухвалив постанову, що передбачає реформування лісового сектору [4]. Повноцінний початок реформи збігся з періодом окупації частини територій України. Згідно з планом реорганізації, регіональні структурні підрозділи Державного агентства лісових ресурсів мали бути інтегровані до новоствореного державного підприємства «Ліси України». Реформа передбачала замість 24 обласних підрозділів сформувати 9 регіональних офісів лісового та мисливського господарства. Приблизно 158 лісгосподарських підприємств об'єдналися в єдине державне спеціалізоване підприємство «Ліси України». Станом на 31 грудня 2023 року ДП «Ліси України» включало центральний апарат, 9 регіональних офісів та 147 філій, до складу яких входили 1444 лісництва [3]. На даний час продовжується процес реформування ДП «Ліси України». Відбулися зміни в структурі підприємства,

проводиться їх укрупнення. Ці зміни торкнулися 7 регіональних лісових офісів та 130 філій. Всі підрозділи підприємства поєднані єдиними Колективним договором між ДП «Ліси України» та трудовим колективом ДП «Ліси України». Варто зауважити, що ДП «Ліси України» не отримує фінансування з державного бюджету та самостійно забезпечує свою господарську діяльність. Земельні ділянки лісогосподарського призначення залишаються у державній власності та передані цьому підприємству в постійне користування. Станом на 31 грудня 2023 року загальна земельна площа земель, які перебувають у постійному користуванні підприємства складає більше 7 млн. га [3]. Дане підприємство сконцентроване на плануванні, координації та контролі якості робіт. Це дасть можливість на думку фахівців досягти кращих економічних результатів на основі залучення інвестицій та впровадження нових технологій, особливо в період воєнної відбудови економіки країни. Розділивши функції адміністративного управління та господарської діяльності, як зазначив генеральний директор ДП «Ліси України» Юрій Болоховець, підприємство у 2023 році отримало рекордний прибуток понад 3 млрд. грн., а за перше півріччя 2024 року прибуток склав 11,14 млрд. грн. [3]. За перший квартал 2025 було отримано 5,95 млрд. грн. чистого

доходу від реалізації доходу продукції, що на 519 млн. грн. більше відповідно 2024 року. Було сплачено податки та єдиний соціальний внесок на суму 2,17 млрд. грн. Середньомісячна заробітна плата працівників галузі зросла порівняно з 2024 роком на 4030 грн. і досягла 25 835 грн. [6]. Дана реформа стала зразковою для перетворення дотаційної галузі у прибуткову. Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець зазначив, що лісова галузь країни вже не є дотаційною, а навпаки — значно поповнює державний бюджет податковими надходженнями. Це стало однією з ключових причин для впровадження комплексної реформи об'єктів державної власності у лісовому секторі. Голова Держлісагентства Юрій Болоховець підкреслив, що нова управлінська модель повністю відповідає європейському досвіду, зокрема практикам країн Балтії, Польщі та інших держав. Єдина компанія демонструє кращі економічні показники, більш ефективно залучає інвестиції та впроваджує сучасні технології. Бізнес-процеси в такій компанії є прозорими та стандартизованими, а централізоване управління забезпечує кращу контрольованість, що особливо важливо в умовах війни та під час післявоєнної відбудови економіки [2].

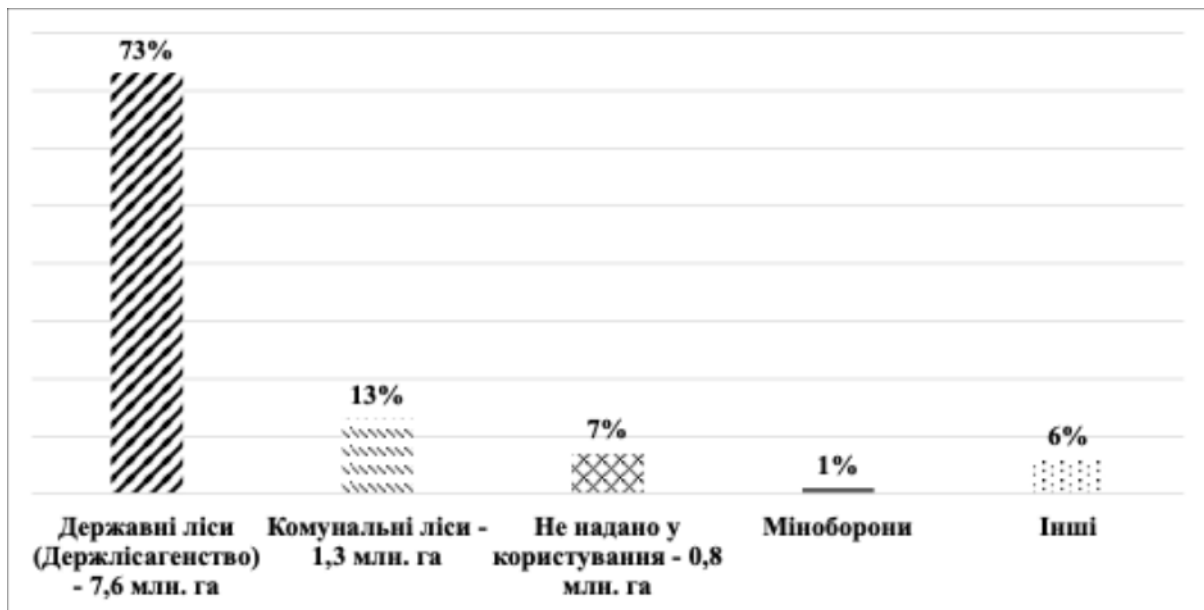


Рис. 1. Розподіл загальної площі земель лісового фонду України
Джерело: узагальнено автором [3]

Отже, в Україні, як і у більшості європейських країн, формується модель управління лісами з двома незалежними вертикалями. ДП «Ліси України» на регіональному рівні реалізує державну політику та здійснює контроль за діяльністю лісокористувачів — як державних, так і приватних. Центральний офіс Держлісагентства координує взаємодію між цими двома вертикалями управління. Важливо під час трансформації системи зберігати її керованість, при цьому ліси залишаються у державній власності. У Постанові Кабінету Міністрів України чітко зазначено, що приватизація лісів ДП «Ліси України» та ПАТ заборонена відповідно

до Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна». Ця реформа буде супроводжуватися процесом цифрової трансформації. Цей процес уже триває і все це робиться для того, щоб система управління державними лісами була повністю діджиталізована.

Підсумовуючи роботу лісокультурної компанії 2024 року Державне агентство лісових ресурсів України показали результат спільної роботи, а саме:

- висаджено 198,2 млн. сіянців;
- відновлено 26657 га лісу;
- створено 5023 га нових лісів.

Крім того, проведено природне поновлення та доповнення лісових культур на площі понад 29 тисяч гектарів. Варто відзначити, що триває реалізація президентської програми «Зелена країна», яка передбачає посадку одного мільярда нових дерев протягом п'яти років. На сьогодні висаджено понад 606,6 мільйона дерев, що становить 60,9% від запланованого обсягу [7].

Як підкреслює народна депутатка України, заступниця Голови Комітету з питань економічної політики та природокористування Олена Криворучкіна: «Відновлення лісів – це не лише екологічне завдання, а й питання національної безпеки, стійкості та майбутнього нашої країни». Вона додає, що після перемоги лісові ресурси стануть одним із ключових рушіїв економічного відновлення України. Також були підведені підсумки роботи лісової галузі за перший квартал 2025 року і на засіданні розширеного комітету Державного агентства лісових ресурсів України. Було відзначено, що Державне агентство активно працює над виконанням поставлених завдань для досягнення прогресу на шляху європейської інтеграції відповідно до Державної стратегії управління лісами до 2035 року та міжнародних ініціатив. Водночас тривають двосторонні консультації між Україною та ЄС щодо оцінки відповідності українського законодавства європейським стандартам з метою визначення подальших кроків у співпраці. Особливу увагу приділяють впровадженню норм Регламенту ЄС проти знеліснення (EUDR), процес адаптації до яких триватиме до 2030 року з подальшим внесенням суттєвих змін до Лісового кодексу України.

Разом з тим на колегії Державного агентства лісових ресурсів України було прийнято ряд управлінських рішень в контексті європейської інтеграції [8].

Висновки. Усе зазначене вище стало основою для впровадження комплексної реформи управління об'єктами державної власності у лісовій галузі. Досягнуті результати свідчать про здатність лісового сектору ефективно функціонувати навіть в умовах війни, забезпечуючи відновлення та сталий розвиток природних ресурсів. Тільки спільними зусиллями та завдяки комплексному підходу до даного питання лісівників і науковців ми зможемо ефективно реформувати лісову галузь України. Як відмітив Володимир Маєвський – директор ННІ деревообробних технологій та дизайну НЛТУ України, що наша задача на сьогодні заключається в тому, щоб донести думку посадовців до влади, і показати, що підприємство лісопромислового сектору є надзвичайно важливими для економіки України. Водночас у сфері лісівництва існує низка проблем, що потребують невідкладного вирішення, зокрема: високий рівень корупції; недостатнє фінансування лісогосподарських заходів; відсутність прозорих механізмів реалізації деревини; незаконна вирубка та обіг нелегально добутої деревини; дефіцит кваліфікованих кадрів, а також застаріла нормативно-правова база. Виробники вимагають прозорих аукціонів з продажу деревини та чесних правил експорту. Якщо Уряд дослухається до цих вимог, то вливання до бюджету будуть дійсно вражаючі, зазначив Микола Когут – голова асоціації деревообробників України.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1777-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>.
2. Як проходить реформа лісового господарства в Україні під час війни - інтерв'ю з генеральним директором ДП «Ліси України» Юрієм Болоховцем. URL: https://biz.ligazakon.net/interview/224665_yak-prokhorodit-reforma-lisovogo-gospodarstva-v-ukran-pd-chas-vyni---ntervyu-z-generalnim-direktorom-dp-lsi-ukrani-yurm-bolokhovtsem.
3. Реформа лісового господарства: що передбачає створення єдиного ДП «Ліси України»: 07 вересня 2022 р. URL: <https://forest.gov.ua/news/reforma-lisovoho-hospodarstva-shcho-peredbachaie-stvorennia-iedynoho-dp-lisy-ukrainy>.
4. Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1777-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>.
5. Звіт про управління державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» за 2023 рік. URL: https://e-forest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/DP-LISY-UKRAINY_Zvit-pro-upravlinnia-2023.pdf.
6. Цифровізація, збільшення прибутків від реалізації деревини та нарощування темпів відновлення лісів – результати реформи лісового господарства. (2024). URL: <https://mepr.gov.ua/tsyfrovizatsiya-zbilshennya-pributkiv-vid-realizatsiyi-dereviny-ta-naroshhuvannya-tempiv-vidnovlennya-lisiv-rezultaty-reformy-lisovogo-gospodarstva/>.
7. На розширеній колегії Держлісагентства підвели підсумки роботи лісової галузі за I квартал 2025 року. URL: <https://forest.gov.ua/news/na-rozshyrenii-kolehii-derzhlisahentstva-pidvely-pidsumky-roboty-lisovoi-haluzi-za-i-kvartal-2025-roku>.
8. Відновлення українських лісів – спільний пріоритет держави, громад і фахової спільноти. URL: <https://www.golos.com.ua/article/383001>.
9. Міжнародна підтримка для українських лісів: Україна і Німеччина починають новий етап співпраці. (2025). URL: <https://mepr.gov.ua/mizhnarodna-pidtrymka-dlya-ukrayinskyh-lisiv-ukrayina-i-nimechchyna-pochynayut-noviy-etap-spivpratsi/>.

References:

1. Pro skhvalennia Derzhavnoi stratehii upravlinnia lisamy Ukrainy do 2035 roku [On approval of the State Forest Management Strategy of Ukraine until 2035]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 29, 2021 No. 1777-p. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
2. Yak prokhodyt reforma lisovoho hospodarstva v Ukraini pid chas viiny - interviu z heneralnym dyrektorom DP «Lisy Ukrainy» Yuriem Bolokhovtsem [How the forestry reform in Ukraine is progressing during the war - an interview with Yuriy Bolokhovtsem, Director General of the State Enterprise «Forests of Ukraine»]. Retrieved from: https://biz.ligazakon.net/interview/224665_yak-prokhodit-reforma-lisovogo-gospodarstva-v-ukran-pd-chas-vyni---ntervyu-z-generalnim-direktorom-dp-lsi-ukrani-yurm-bolokhovtsem. [in Ukrainian].
3. Reforma lisovoho hospodarstva: shcho peredbachaie stvorennia yedynoho DP «Lisy Ukrainy» [Forestry reform: what provides for the creation of a single state enterprise «Forests of Ukraine»]: September 7, 2022. Retrieved from: <https://forest.gov.ua/news/reforma-lisovoho-hospodarstva-shcho-peredbachaie-stvorennia-iedynoho-dp-lisy-ukrainy>. [in Ukrainian].
4. Pro skhvalennia Derzhavnoi stratehii upravlinnia lisamy Ukrainy do 2035 roku [On approval of the State Forest Management Strategy of Ukraine until 2035]. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 29, 2021 No. 1777-p. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
5. Zvit pro upravlinnia derzhavnoho spetsializovanoho hospodarskoho pidpriemstva «Lisy Ukrainy» za 2023 rik [Report on the management of the State Specialized Economic Enterprise «Forests of Ukraine» for 2023. Retrieved from: https://e-forest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/DP-LISY-UKRAINY_Zvit-pro-upravlinnia-2023.pdf. [in Ukrainian].
6. Tsyfrovizatsiia, zbilshennia prybutkiv vid realizatsii derevyny ta naroshchuvannia tempiv vidnovlennia lisiv – rezultaty reformy lisovoho hospodarstva [Digitalization, increasing profits from timber sales and increasing the pace of forest restoration - results of the forestry reform]. (2024). Retrieved from: <https://mepr.gov.ua/tsyfrovizatsiya-zbilshennya-prybutkiv-vid-realizatsiyi-derevyny-ta-naroshhuvannya-tempiv-vidnovlennya-lisiv-rezultaty-reformy-lisovogo-gospodarstva/>. [in Ukrainian].
7. Na rozshyrenii kolehii Derzhlisahentstva pidvely pidsumky roboty lisovoi haluzi za I kvartal 2025 roku [The expanded board of the State Forestry Agency summed up the work of the forestry industry for the first quarter of 2025]. Retrieved from: <https://forest.gov.ua/news/na-rozshyrenii-kolehii-derzhlisahentstva-pidvely-pidsumky-roboty-lisovoi-haluzi-za-i-kvartal-2025-roku>. [in Ukrainian].
8. Vidnovlennia ukrainskykh lisiv – spilnyi priorytet derzhavy, hromad i fakhovoi spilnoty [Restoration of Ukrainian forests is a common priority of the state, communities, and the professional community]. Retrieved from: <https://www.golos.com.ua/article/383001>. [in Ukrainian].
9. Mizhnarodna pidtrymka dlia ukrainskykh lisiv: Ukraina i Nimechchyna pochynaiut novyi etap spivpratsi [International support for Ukrainian forests: Ukraine and Germany begin a new stage of cooperation]. (2025). Retrieved from: <https://mepr.gov.ua/mizhnarodna-pidtrymka-dlya-ukrayinskykh-lisiv-ukrayina-i-nimechchyna-pochynayut-novyj-etap-spivpratsi/>. [in Ukrainian].